

Unieke belangen senioren

koopkrachtnotitie senioren

Senioren zijn belangrijk voor het CNV. We zetten ons in voor een goede oude dag voor alle werkenden. Daarbij hechten we aan solidariteit, ook tussen generaties. Dat zijn niet alleen de senioren van nu, maar ook de senioren van morgen. We willen met elkaar de welvaart eerlijk verdelen. Uiteraard zijn wij solidair met de minst draagkrachtigen en moet daar volop aandacht voor zijn. Onevenredige druk op de senioren moet worden voorkomen.

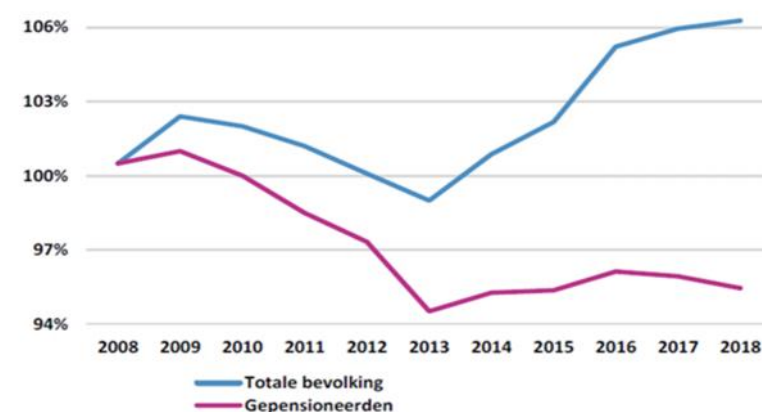
Daarnaast hebben we aandacht voor de sociale omstandigheden. Zeker in tijden van corona zien we dat het sociale netwerk belangrijk is. We willen naar elkaar omkijken en contact houden. De participatie van senioren is belangrijk; we doen het samen. Vele senioren zetten zich actief in voor het CNV. Die betrokkenheid is belangrijk, want een goede oude dag gaat om meer dan inkomen. Het gaat om betrokkenheid. Ook daarvoor zetten we ons in.

Koopkracht senioren gaat fors achteruit

Ouderdom was tot het eind van de negentiende eeuw vrijwel altijd synoniem met armoede¹. Dit is gelukkig sinds de jaren 60 aanzienlijk verbeterd met de invoering van de AOW. Door de hoogte van de AOW en de beschikbaarheid van deze volksverzekering is de armoede onder senioren lager dan onder elke andere leeftijdsgroep². Deze goede inkomenspositie voor senioren willen we behouden.

Helaas echter, blijven op dit moment de senioren onevenredig achter in koopkracht. Terwijl de koopkracht voor iedereen stijgt, krijgen senioren steeds minder te besteden. In 9 jaar tijd zijn de senioren er 10% op achteruit gegaan ten opzichte van de rest van Nederland³. Ten opzichte van de werkenden zijn de gepensioneerden er bijna 12,5% op achteruit gegaan⁴. Dit is een zorgelijke ontwikkeling, die moet worden gestopt.

Koopkrachtontwikkeling totale bevolking versus gepensioneerden, 2008-2018 (2008 = 100%)

Bron: CBS Statline

¹ Historisch nieuwsblad, 5/2004

² SCP, 2019, armoede in kaart

³ CBS, <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2019/27/welvaart-van-gepensioneerden>

⁴ Eigen bewerking cijfers CBS, SAR.

Doel: CNV-beleid verrijken met seniorenbelangen

Deze notitie is opgesteld om te onderzoeken welke belangen onze senior-leden hebben. Met deze notitie willen we namelijk het CNV-beleid verrijken door seniorenbelangen toe te voegen aan de verschillende deelonderwerpen. We willen de seniorenbelangen binnen het CNV sterker maken en zichtbaarder. Welke onderwerpen zijn belangrijk voor senioren? Welke effecten hebben bepaalde beleidsontwikkelingen op seniorenbelangen? Op welke manier kunnen we de belangen van senioren behartigen op de diverse tafels? Hoe kunnen we senioren betrekken bij beleidsontwikkeling? Door meer van elkaar te weten, versterken we elkaar!

Daarom onderzoeken we welke elementen belangrijk zijn voor de koopkracht van senioren. Deze notitie is een eerste aanzet om dit te verkennen. Door dit inzicht zijn we beter in staat om de belangen van senioren adequaat te behartigen. Deze notitie benut reeds beschikbare informatie en probeert deze te ordenen op een wijze die handvaten biedt voor toekomstige beleidsinzet.

Centraal in deze notitie staat de vraag: Wat maakt de koopkrachtsituatie van senioren uniek? En op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat we seniorenbelangen binnen CNV een plek kunnen geven?

Unieke kenmerken koopkracht voor senioren

Senioren hebben weinig instrumenten om hun inkomen te sturen, maar ervaren wel druk op hun uitgaven door lastenverzwaring in het algemeen en de stijgende zorgkosten in het bijzonder. De meeste senioren hebben geen baan meer. Gepensioneerden kunnen zonder werk hun inkomenssituatie vaak niet meer veranderen, waardoor hun koopkracht sterk afhankelijk is van de indexering van AOW en aanvullend pensioen. Voor onverwachte uitgaven zijn ze afhankelijk van het spaargeld, het buffervermogen. Ook fiscale maatregelen hebben groot effect op hun koopkracht. De effecten van belastingmaatregelen of toeslagen zijn namelijk anders voor senioren, dan voor werkenden. Zo kan een verhoging van zorgkosten of huurprijzen een onevenredige lastenverzwaring voor senioren betekenen. Deze drie onderwerpen behandelen we als eerste in deze notitie.

Vervolgens stippen we in paragraaf 4 van deze notitie de zorgkosten aan. De zorgkosten hebben een groot effect op de koopkracht van senioren. Op enig moment gaan zij een groter beroep op de zorg doen door hun leeftijd. Ook rond woonlasten gelden specifieke belangen voor senioren, die in paragraaf 5 worden toegelicht. En omdat een economische crisis zeer waarschijnlijk lijkt door de huidige corona-crisis, is dit ook een actueel en relevant thema voor senioren. Bij paragraaf 6 kijken we naar de effecten van een economische crisis op de koopkracht van onze senioren.

De indeling is dus als volgt:

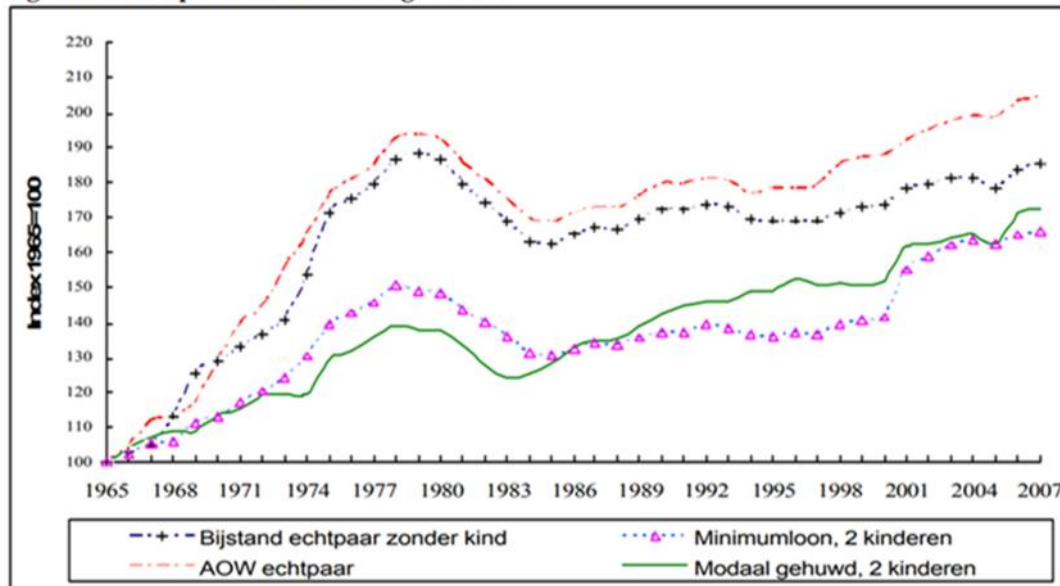
1. AOW
2. Pensioen
3. Fiscale maatregelen
4. Zorgkosten
5. Wonen
6. Effecten economische crisis

1. AOW

De Algemene Ouderdomswet (AOW) is ingevoerd in 1956. De AOW regelt in Nederland het verplichte, collectieve ouderdomspensioen dat als algemene basis dient voor de Nederlandse ouderdomspensioenen. In 1964 werd de AOW verhoogd tot het niveau van het sociaal minimum. Vanaf dat moment is de koopkracht van de AOW'ers verdubbeld.

Figuur 1.1. Koopkrachtontwikkeling 1965-2007

Bron: SZW

Voor veel gepensioneerden vormt de AOW een belangrijk deel van hun inkomen. Voor mensen met een laag pensioen is de AOW de belangrijkste inkomensbron⁵. Gemiddeld bestaat het inkomen na pensionering voor iets meer dan de helft uit dit "staatspensioen"⁶.

De AOW heet dan ook vaak de 1^e pijler. Die pijler moet sterk zijn. Door de hoogte van de AOW en de beschikbaarheid van deze volksverzekering is de armoede onder senioren lager dan onder elke andere leeftijdsgroep. Onder gepensioneerden is 3% arm⁷. Dat zijn bijna 93 duizend senioren die niet in hun basisbehoeften kunnen voorzien.

Het is dus belangrijk dat de AOW zich meebeweegt met de economische situatie. Daarom is de AOW gekoppeld aan het Wettelijk Minimumloon (WML). Het WML wordt tweemaal per jaar, in januari en juli, aangepast. Dit gebeurt op basis van voorspellingen van het Centraal Planbureau (CPB) over de cao-loonstijging in de marktsector. Als het WML stijgt, dan stijgt de AOW mee. Deze koppeling moet er voor zorgen dat de AOW meegroeit met de economische omstandigheden.

1.1. Koppeling aan minimumloon voor indexering AOW vasthouden

Het is belangrijk dat de koppeling tussen AOW en minimumloon vastgehouden blijft.

⁵ Laag pensioen = <€5.000 p.j.; zie paragraaf 2.3

⁶ OECD, 2013, Pensions at a Glance

⁷ SCP, 2019, armoede in kaart

1.2. Bewaken voldoende groei aan minimumloon gekoppelde AOW

Door deze koppeling is het belangrijk om in te zetten op voldoende stijging van het wettelijk minimumloon, zodat daadwerkelijk het reële besteedbare inkomen voldoende stijgt. Er zijn zorgen dat de loongroei achter blijft, en dus het besteedbaar inkomen. Dit aandachtspunt is dus zowel voor het WML als voor de AOW belangrijk. Samen met de WML moet de AOW betekenisvol omhoog.

2. Pensioenen

Bij het onderwerp pensioenen houden we het in deze notitie kort. Inmiddels hebben we het groene licht voor een nieuw pensioenstelsel. Er is door de bestuurders en vele anderen hard gewerkt aan de totstandkoming van het akkoord waarvoor veel waardering bestaat. Er is een historische stap gezet in de richting van een toekomstbestendig pensioenstelsel. Dit is belangrijk voor de huidige gepensioneerden en voor de toekomstig gepensioneerden. CNV werkt hier hard aan.

2.1. Indexatie

Ondanks de groei in het vermogen van pensioenfondsen, zijn de pensioenen bij veel fondsen al 10 jaar niet geïndexeerd. Bij ABP gaat het om bijna 20% sinds 2009, bij PFZW om bijna 6% sinds 2015. Het nieuwe belastingstelsel lost een groot deel van de knelpunten op.

De kans dat gemiste indexatie in de komende jaren deels kan worden goedge maakt lijkt erg klein. Senioren volgen deze ontwikkelingen met zorgen.

2.2. Kortingen

De dreigende kortingen op pensioen geven senioren slapeloze nachten. Een stabiel pensioeninkomen is belangrijk voor senioren. Hoewel dit jaar 2021 de pensioenuitkeringen stabiel blijven en er dus niet gekort hoeft te worden, zijn de vooruitzichten slecht. Voor 10 miljoen mensen dreigt er een korting in de komende jaren.

Het CNV maakt zich sterk tegen onnodig korten. Het tegengaan van de kortingen is een harde kluit, omdat we immers kampen met zeer lage rentes. Daar komt de turbulente coronacrisis nog eens bovenop.

2.3. Onderzoek bij laag pensioen mogelijke drempel op kortingen

Senioren vragen aandacht voor de mensen met een laag pensioen. Gemiddeld ontvangt een gepensioneerde in Nederland €10.000 per jaar. Voor mensen met een laag pensioen is het aanvullend pensioeninkomen minder dan €5.000 per jaar. Voor 6% van de senioren geldt dat zij geen of hooguit 250 euro bruto per maand aan pensioen ontvangen naast hun AOW⁸. Zij zijn extra kwetsbaar. Onderzocht moet worden of er voor mensen met een laag pensioeninkomen een minimale bodem afgesproken kan worden, waaronder geen kortingen meer mogelijk zijn. Dat geeft deze mensen een minimale zekerheid van hun pensioeninkomen.

⁸ CBS, 2019, Welvaart van gepensioneerden

2.4. Invaren in nieuw stelsel

Senioren willen graag de effecten van het nieuwe stelsel weten. Bij pensioenen wordt met 'invaren' bedoeld dat het pensioen dat is opgebouwd onder het huidige stelsel, wordt overgeheveld naar de nieuwe situatie. Bij de overgang moeten de toedeelregels goed bewaakt worden in het belang van de senioren.

3. Effecten fiscale maatregelen

In afgelopen jaren hebben de diverse kabinetten een reeks van fiscale maatregelen genomen die de koopkracht van senioren hebben aangetast. De regering zet jaarlijks diverse maatregelen in om de koopkracht te sturen. Deze acties van de overheid werken nog steeds van jaar tot jaar door. Helaas komen de gepensioneerden daar slecht vanaf de afgelopen jaren. De effecten van fiscale maatregelen werken namelijk anders uit voor senioren.

3.1. Aftrekposten

Een instrument om koopkracht of gedrag te sturen is het instellen van aftrekposten. De effecten hiervan zijn verschillende voor werkenden dan voor senioren, omdat zij hier verschillend gebruik van maken. Denk bijvoorbeeld aan studiekosten, maar denk vooral aan aftrekposten voor bijzondere ziektekosten. Ook het invoeren van drempelbedragen moet aandachtig gevolgd worden om nadelige effecten te beperken.

- Let op bij het schrappen van aftrekposten voor b.v. bijzondere ziektekosten dat deze niet onevenredig de senioren raken.
- Verlaag de hoge drempels bij de aftrek van bijzondere ziektekosten.

3.2. Ouderenkortingen

Eén van de andere regeringsmaatregelen zijn de heffingskortingen. Door de ouderenkorting laag te houden blijft het netto te besteden bedrag van senioren sterk achter. Het fenomeen heffingskortingen was aanvankelijk niet bedoeld als een instrument om de koopkracht te sturen, maar gewoon een korting op de belastingheffing om soepel en evenwichtig van het ene naar het andere systeem over te kunnen stappen⁹. Als gesleuteld wordt aan de heffingskortingen, verhoog deze dan in lijn met de werkenden. Dus ook de ouderenkorting omhoog!

3.3. Toeslagen

Toeslagen zijn een belangrijk instrument om aanvullende ondersteuning te bieden voor de laagste inkomens. Het lijkt er op dat de komende jaren de toeslagen drastisch zullen worden aangepast. Alertheid is geboden om te voorkomen dat diverse groepen hiervan de dupe worden. Vooral de zorgtoeslag is belangrijk voor senioren, maar ook huurtoeslagen spelen een belangrijke rol voor hun koopkracht.

⁹ Belastingherziening 2001

3.4. Lastenverzwaring door nieuwe belastingregels

Bij voorstellen voor het vereenvoudigen en vergroenen van het belastingstelsel, moet er extra aandacht zijn voor de gevolgen voor senioren. De BTW raakt iedereen. Maar zo heeft een voorstel om de BTW laag van 9% naar 12% te verhogen een relatief groot effect voor senioren: ze moeten wel meer betalen voor de boodschappen, maar profiteren niet van eventuele lastenverlichting door verlaging van de loonbelasting.

- Vermijden van verhoging van de indirecte belastingen (b.v. BTW), want deze raken de senioren over het algemeen harder.

3.5. Vermijd lastenverzwaring eigen huis

Meer dan de helft van de senioren heeft een eigen huis. Zij hebben hier hun leven lang voor gespaard. Daarmee investeerden zij in hun toekomst, zodat zij in deze seniore-levensfase lagere woonlasten zouden hebben. Door de overheid zijn zij gestimuleerd om deze woning zoveel mogelijk af te betalen.

Recent pleit DNB voor een verandering van de fiscale regels voor het bezit van een eigen huis¹⁰. Huiseigenaren dienen net zo veel belasting over hun eigen woning te betalen, als ze betalen over hun spaargeld. Deze ontwikkeling raakt senioren onevenredig hard. Het is zuur als hun prudente gedrag wordt afgestraft. Bovendien is dit vermogen niet echt beschikbaar, maar zit het vast in het huis. Een eigen huis is geen vermogen in box 3.

- Voorkom extra belasting eigen huis

4. Zorg

Stijgende zorgkosten raken senioren bovengemiddeld. Onder de ouderen vanaf 90 jaar leeft zo'n 11 procent onder de armoedegrens door de kosten voor zorg¹¹. Dit komt doordat vooral de oudsten veel zorgkosten maken. Met de leeftijd komen immers de gebreken. Het is een gegeven dat ouderen, en vooral de alleroudsten boven 90 jaar, veel gebruik maken van de zorg. Voor wie gebruik maakt van de zorg, krijgt te maken met individueel gestegen en stijgende kosten. Voor mensen die veel zorg nodig hebben is het eigen risico (van minimaal €385,-) en eigen bijdragen een ongewenste jaarlijkse extra kostenpost.

4.1. Stijgende zorgkosten

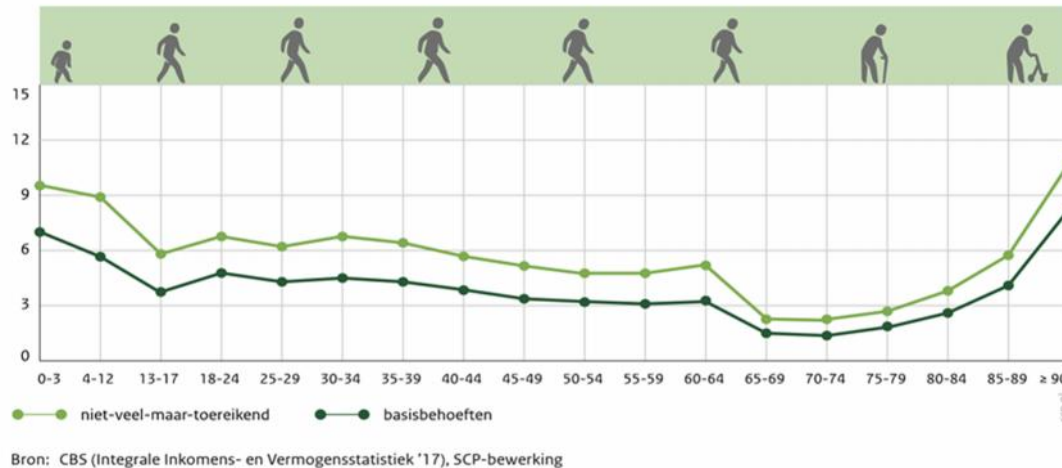
Alhoewel internationaal gezien de Nederlandse zorgkosten helemaal niet uit de pas lopen, maakt de politiek zich nog steeds ongerust over de stijging van de zorgkosten. Zo'n 10% van het BNP wordt aan zorg besteed en het ziet er naar uit dat een toename van de zorgkosten nog wel enige tijd zal voortzetten.

¹⁰ Bron DNB, persbericht 7 januari 2021

¹¹ SCP, 2019, armoede in kaart

In toenemende mate worden de stijgende zorgkosten afgewenteld op de individuele burgers. Voor mensen met een zwakke gezondheid en voor senioren is dit een onacceptabele ontwikkeling. Zij hebben meer dan gemiddeld zorg nodig, en hebben daardoor te maken met een onevenredig grote lastenverzwaring door stijgende zorgkosten.

11% van de senioren boven de 90 vervalt door de zorgkosten in armoede. Dat zijn ruim negenduizend mensen, die door de zorgkosten in de problemen komen.

4.2. Risico op zorgmijding

Gepensioneerden kiezen soms vanwege het eigen risico om zorg te mijden. Daarmee vallen ze tussen wal en schip. Bovendien leidt het mijden van zorgverlening tot grotere ziekteproblemen later. Mensen die zorg nodig hebben, zouden gewoon zorg moeten kunnen krijgen.

4.3. Steeds meer zorg buiten verzekering

Steeds meer zorg valt buiten de zorgverzekering. Denk bijvoorbeeld aan dure medicijnen, die niet in het verzekeringspakket worden opgenomen. Wil de gepensioneerde daar toch gebruik van maken, dan zal hij dat zelf op particuliere basis moeten betalen. Die extra kosten komen dan bovenop de al betaalde zorgverzekeringspremie en Zvw (Zorgverzekeringswet).

Bovendien en nog veel ingrijpender is te constateren dat je wel heel wat financiële reserves moet hebben opgebouwd om dat extra nog te kunnen betalen. Dit kan je ook anders formuleren: alleen de rijke mensen kunnen het zich veroorloven zorg privé in te kopen.

De zorgtoeslag en de voorziening Wmo leveren de laagste inkomens enige soelaas.

4.4. Regionale verschillen zorgondersteuning

De landelijke zorgtoeslag is voor iedereen gelijk van toepassing. Dit is echter net zo voor de Wmo. Er zijn grote verschillen welke zorg-ondersteuning iemand aangeboden krijgt per gemeente. Onder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) valt ondersteuning zoals huishoudelijke hulp, individuele begeleiding, respijtzorg, dagbesteding, hulpmiddelen zoals rolstoelen, woningaanpassingen zoals traplift en vervoer. Sinds 2015 wordt de steun die Nederlanders krijgen op basis van de Wmo bepaald door de gemeente waar men woont.

In de uitvoering is sprake van willekeur en rechtsongelijkheid, blijkt uit onderzoek van diverse journalisten¹². Dit verschil wordt veroorzaakt doordat elke gemeente 'maatwerk' bieden. Veel Nederlanders ervaren de ongelijkheid die uit de verschillen volgt als oneerlijk en onrechtvaardig¹³.

Voor veel senioren is de Wmo een belangrijke vangnet voor de zorgkosten. Het kan niet zo zijn dat het geluk afhangt van de woonplaats en of deze gemeente haar zaken wel of niet goed geregeld heeft. Bezuinigingen op de Wmo resulteren in hogere zorgkosten voor de senioren.

- Gelijkwaardige toepassing Wmo in alle gemeenten

4.5. Uitsluiting van ouderen voor zorg

In bepaalde opzichten worden ouderen van zorg uitgesloten. In sommige gevallen is door de leeftijd beperkt toegang tot zorg. Denk aan de preventieve controles die op hogere leeftijd niet meer gedaan worden: op baarmoederhalskanker vanaf 65 jaar, op borstkanker vanaf jaar 76 en op darmen vanaf 75 jaar. En denk bijvoorbeeld aan de triage in geval van een ziekenhuisbeddenkort, waarbij in de afweging het aantal levensjaren bepalend is.

Toegang tot zorg zou vanuit de zorgbehoefte beoordeeld moeten worden en niet vanuit financiële argumenten. Die afweging dient door dokter en patiënt gemaakt te worden. De afweging voor zorgbehandeling mag niet financieel en niet op basis van leeftijd gemaakt mogen worden. Om dergelijke keuzes te voorkomen zou de zorg opgeschaald moeten worden, zodat deze voldoende capaciteit heeft.

- Opschaling in plaats van uitsluiting

5. Wonen

De kosten voor wonen zijn een belangrijk onderdeel van de vaste lasten. De senioren hebben specifieke belangen op dit onderwerp. Zes op de tien gepensioneerden heeft een eigen woning¹⁴. Deze woning is vaak al afbetaald. De overige 40% van de senioren huurt een woning. Daarnaast hebben senioren andere woonwensen. Het aanbod aan seniorenwoningen is echter lager dan de vraag.

5.1 Koopwoning

Meer dan de helft van de senioren hebben gespaard voor een eigen huis. Recent pleit DNB voor een verandering van de fiscale regels voor het bezit van een eigen huis door deze als vermogen te belasten in box 3. Deze ontwikkeling raakt senioren onevenredig hard. Zoals vermeld bij 3.5 dient deze lastenverzwaring van het eigen huis tegengehouden te worden.

¹² Platform voor onderzoeksjournalistiek Investico en Trouw, mede voor radioprogramma 'Argos' en weekblad De Groene Amsterdammer

¹³ SCP, 2018

¹⁴ Nibud, 'Rondkomen na pensionering, nu en in de toekomst'.

5.2 Huurhuis

Voor senioren die een woning huren geldt dat de prijzen enorm stijgen. De huurtoeslag moet meegroeien met deze lastenverhoging. Op dit moment is de jaarlijkse huurverhoging een percentage van de huidige huurprijs. In 2020 ging het om maximaal 5,1%. Daarnaast geldt er één inkomensgrens waarboven hurende huishoudens 1,5% extra huurverhoging kunnen krijgen. Op dit moment zijn huurders die de AOW-leeftijd hebben bereikt nog uitgezonderd van deze extra huurverhoging¹⁵. Deze uitzondering dient vastgehouden te worden.

- Huurtoeslag moet meegroeien met lastenverzwaring.
- AOW'ers blijven ontzien bij extra huurverhoging.

5.3 Tekort seniorenwoningen

Tenslotte veranderen de woonbehoeften van mensen met de tijd. De woonbehoeften van starters zijn anders dan van senioren¹⁶. De indeling of grootte van een gezinswoning past minder goed bij het gebruik van de woning in de seniore-levensfase. Om in de eigen woning te kunnen blijven wonen zijn vaak kostbare aanpassingen nodig. Soms wil men kiezen voor een andere leefomgeving, nu de binding met het werk is verdwenen¹⁷. Of men wil dichterbij het sociale netwerk wonen. Een goed functionerende woningmarkt is belangrijk om te zorgen dat ook in de latere levensfasen mensen met plezier in het bij hen passende huis kunnen wonen. Nu is er een tekort aan betaalbare seniorenwoningen¹⁸.

- Verbeter aanbod seniorenwoningen
- Ondersteuning voor benodigde aanpassingen aan de woning

6. Effecten van economische crisis

Opvallend voor het inkomen van senioren is de conjunctuurgevoeligheid. Zowel pensioen als AOW zijn gekoppeld aan de economische ontwikkelingen. En ook fiscale maatregelen en tegemoetkomingen in zorgkosten pakken negatief uit bij een recessie. En er komen economisch zware tijden aan door corona-crisis. In deze paragraaf verkennen we de ontwikkelingen die belangrijk zijn voor senioren.

6.1 Lastenverzwaring

Mede door de crisis waarin we acuut zijn beland zullen forse lastenverzwaringen op ons afkomen. We zullen op een breed terrein zien dat de kosten omhoog gaan: kosten van de zorg, huren, gemeentelijke belastingen, heffingen, enz. Bij de rijksbelastingen zullen de grootste geldstromen zoals de BTW en de loonheffing fors teruglopen, waarvoor compensatie gezocht zal worden op andere terreinen. Dit zal leiden tot verdere lastenverzwaring.

¹⁵ Woonbond, 2020, senioren-niet-meer-uitgezonderd-extra-huurverhoging

¹⁶ CNV Jongeren, 2019, starters-op-de-vastgelopen-woningmarkt

¹⁷ RVS, De derde levensfase "het geschenk van de eeuw", 2020

¹⁸ Woonbond, 2020, tekort-betaalbare-seniorenwoningen

6.2 Minder kans op werk

Opvallend is dat het aantal gepensioneerden met een betaalde baan stijgt. De gepensioneerden met betaalde banen zijn te verdelen in twee groepen. Er zijn welgestelde gepensioneerden, die graag werken, omdat ze het werk leuk en prettig vinden. De andere groep bestaat uit gepensioneerden, die uit financiële nood een betrekking hebben aangenomen.

Gepensioneerden hebben geen financiële ruimte om een buffer op te kunnen bouwen. Bij onverwachte tegenslag is het zoeken van betaald werk de enige mogelijkheid om uit de problemen te komen. Dit is vooral een onderwerp dat speelt bij oudere migranten, die geen volledige AOW-rechten hebben opgebouwd. Maar dit geldt ook voor gepensioneerden met een netto schuldpositie. Zij kunnen moeilijk uit die schuldpositie komen zonder aanvullend inkomen.

Arme gepensioneerden zijn genoodzaakt betaald werk aan te nemen om financieel rond te komen. Het is moeilijk voor senioren die dat wel zouden willen, om een betaalde baan te krijgen. Afnemende welvaart zal het de werkwillige gepensioneerden nog moeilijker maken een betaalde baan te krijgen.

6.3 Nieuw pensioenstelsel werkt procyclisch

Daarbij moet je dan ook nog bedenken dat het nieuwe pensioenstelsel een procyclische werking heeft. Als het goed gaat met de economie, stijgen de beurskoersen en stijgen de pensioeninkomens. Maar als de economie er minder florissant voor staat, gebeurt het omgekeerde. Gepensioneerden worden in het nieuwe pensioensysteem geacht daarmee rekening te houden, maar hoe zou je dat moeten doen als je al een negatief vermogen hebt en een geringere kans hebt op het veroveren van een betaalde baan?

Conclusie

De koopkracht voor senioren wordt bepaald door unieke kenmerken. Gepensioneerden zijn voor hun koopkracht sterk afhankelijk van de indexering van AOW en aanvullend pensioen. Ze hebben weinig instrumenten om hun inkomen te sturen, maar ervaren wel druk op hun uitgaven door lastenverzwaring in het algemeen en de stijgende zorgkosten in het bijzonder. Hun koopkracht is sterk conjunctuurafhankelijk. Op verschillende onderwerpen hebben zij daarom specifieke belangen.

Hieronder is schematisch weergegeven welke belangen dit zijn:

Unieke kenmerken koopkracht senioren	Seniorenbelangen
AOW	koppeling AOW met minimumloon vasthouden samen met WML moet AOW voldoende meestijgen met reëel besteedbaarinkomencijfers
pensioen	indexering waarborgen kortingen voorkomen onderzoek naar mogelijke drempel op korting bij laag pensioen stabiel, toekomstbestending pensioenstelsel seniorenbelangen bewaken bij veranderingen/inval waarborgen dat iedere werkende voldoende pensioen opbouwt
belastingmaatregelen	behouden van aftrekposten die belangrijk zijn voor senioren, zoals voor bijzondere zorgkosten behouden ouderenkortingen, deze mee laten stijgen indien mogelijk voldoende zorgtoeslag voor senioren waarborgen verlaag te hoge drempels bij aftrek van bv. bijzondere ziektekosten bezit eigen huis niet belasten als vermogen vermijden verhoging tarieven voor indirecte belasting (bv BTW)
zorgkosten	voorkomen stijgende zorgkosten zo min mogelijk zorg buiten zorgverzekering brengen zorgmijding bestrijden zorg toegankelijk houden voor alle leeftijden opschalen in plaats van triage gelijkwaardige toepassing Wmo in alle gemeenten zorgkosten oorzaak van armoede onder 11% van 90+
wonen	huurtoeslag meegroeien met lastenverzwaring AOW'ers blijven ontzien bij extra huurverhoging bezit eigen huis niet belasten als vermogen aanbod seniorenwoningen verbeteren
economische crisis	beperken lastenverzwaring voor ouderen verbeteren kansen op werk voor ouderen aandacht voor schuldenproblematiek senioren